RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

1789000

Pvm/Datum/Date 21.10.2024

Dnro/Dnr/DNo 5843/00.00.01.00.02/2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

MaJE perjantai 25.10.2024 klo 8:00 / HE 109/2024 vp/ Asiantuntijapyyntö

Kirjallinen asiantuntijalausunto HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausuntoon ja asiantuntijan kuulemiseen hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Ruokaviraston toimintamenomäärärahat 2025

Ruokaviraston toimintamenomäärärahoihin on talousarviossa 2025 esitetty 78,862 milj. euroa, josta 4,1 milj. euroa on kertaluonteinen määräraha viraston toiminnan vahvistamiseen.

Ruokavirasto pitää selvänä sitä, että virastot nykyisessä valtiontalouden haastavassa tilanteessa tehostavat vastuullisesti toimintaansa, priorisoivat tehtäviään ja etsivät säästökohteita osana normaalitoimintaa. Valitettavasti tämä ei ole riittänyt Ruokavirastossa, vaan virasto joutui keväällä 2024 aloittamaan YT-neuvottelut sopeuttaakseen toimintaansa kehyskaudelle 2024–2028 10 miljoonaa euroa.

Teknologian nopea kehitys, digitalisaatio sekä uusien lakisääteisten tietojärjestelmien rakentaminen koko toimialan viranomaisten toimeenpano- ja valvontaketjun (mm. ELYt, AVIt ja kunnat) ja laajan asiakaskunnan käyttöön sekä niiden jatkuva kehittäminen ja ylläpito ovat aiheuttaneet Ruokavirastonkin toiminnassa äärimmäisen vaikeita tilanteita toiminnan ja talouden tasapainon ylläpitämiseksi, kun ne tällä hetkellä on isolta osin rahoitettava viraston peruskehyksestä. Tämän lisäksi kehyskaudella on erityisesti huomioitava riittävien osaavien henkilöstöresurssien varaaminen viraston tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi huomioiden erityisesti myös huomattavan eläköityvien henkilöiden määrän, ja virastolle jatkuvasti EU- ja kansallisen lainsäädännön myötä tulevat uudet tehtävät.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

Aluehallintouudistus

Hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi 2025 puuttuu Ruokaviraston osalta kokonaan aluehallintouudistuksen siirtymävaiheen kustannusten rahoitus. Tämän vuoksi Ruokavirasto on tehnyt Tae 2025 täydentävään kahden (2) miljoonan euron esityksen liittyen ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtymiseen Aluehallintovirastoista Ruokavirastolle. Virastolle aiheutuu kertaluonteisia kustannuksia vuoden 2025 töistä, joilla mahdollistetaan tehtävien hoitaminen katkeamatta niiden siirtyessä Aluehallintovirastoilta Ruokavirastolle.

Kertaluontoisten kustannusten osalta virasto voi joutua hakemaan lisärahoitusta 2025 TAE täydentävän lisäksi sen jälkeen, kun siirtyvien tehtävien sisältö ja niiden vaatimat tietojärjestelmämuutokset tarkentuvat vuoden 2025 aikana. VAU-hankkeessa on huomioitu pysyvät kustannukset, mutta ei siirron aiheuttamia kertaluoteisia kustannuksia.

Tukien maksu

Ruokavirasto on tiedottanut syksyn maksuaikataulusta kesäkuussa. Maksuaikataulu noudattaa edellisvuoden aikataulua. Marraskuun lopulla aletaan maksamaan eläinten hyvinvointikorvauksen ensimmäistä erää (50 %), ympäristökorvauksen ja luomukorvauksen ennakkoa (85 %). Joulukuussa suurimmat maksuun tulevat erät ovat luonnonhaittakorvaus (95 %) ja perustulotuki (95 %).

CAP27 -strategiakausi

EU:n yhteisen CAP27-strategiakauden toimeenpano alkoi vuoden 2023 alusta. Ukrainan tilanteen kärjistyminen Euroopassa on osoittanut, että uusi CAP-suunnitelma on keskeinen osa kotimaisen ruoantuotannon huoltovarmuuden turvaamista. Uuden strategiakauden rahoituksen (ml. elvytyspaketti) kokonaistaso jopa hieman nousi edellisen kauden tasosta, mikä on erittäin merkittävää maamme vakavissa kannattavuusongelmissa toimivan maataloustuotannon turvaamiseksi jatkossakin. Strategiakauden rahoituksella on iso merkitys myös maatalouden ilmastotoimenpiteiden toteutumiselle. Uudella ohjelmakaudella toteutuu erittäin suuria hallinnon prosesseihin ja teknologiaan kohdistuvia uudistuksia, ja uuden ohjelmakauden toimeenpano nojaa vahvasti digitalisaation lisäämiseen ja hyödyntämiseen. Viljelijätukien osalta käyttöön on otettu mm. satelliittikuviin perustuva koko kasvukauden kestävä peltolohkojen monitorointi (viljelijä voi täydentää tukihakemusta syksyyn asti, peltolohkoista voidaan lähettää kännykkäapplikaation avulla digivalokuvia toimenpiteiden todentamiseksi, valokuvien tulkitsemiseksi on kehitettävä tekoäly jne.) ja kaikissa tukihauissa siirrytään

100 % sähköiseen hakuun. Myös maaseudun kehittämistukien, markkinatukien ja tukien maksatukseen käytettävät tietojärjestelmät uudistetaan vastaamaan paremmin uuden strategiakauden hallinnon prosesseja ja tarpeita. Uudistusten toimeenpanon suunnittelu ja toteutus aiheuttaa merkittäviä henkilöstöresurssi- ja tietojärjestelmien kehittämiskustannuksia. Ruokavirasto katsookin, että CAP-kauden toimeenpanon henkilöstö- sekä tietojärjestelmien kehittämisen ja ylläpidon resurssit Ruokavirastossa ja koko maksajavirastokokonaisuudessa (maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueet, ELY-keskukset, AVIt sekä Ahvenanmaan toimijat) on turvattava, jotta Suomen rahoitusosuus voidaan täysimääräisesti kotiuttaa kotimaisen maataloustuotannon jatkuvuuden, maaseudun elinvoimaisuuden ja viime kädessä kokonaisturvallisuuden kannalta kriittisen huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Lopuksi

Ruokavirasto kiittää siitä, että sen rahoitustarpeet on nähty tärkeinä ja niitä on huomioitu valtion toiminnan ja talouden suunnittelussa ja rahoituksessa vuonna 2024 ja kehyskaudella.